

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Mire várunk még?

A múlt hó végén, egyszerre, váratlanul, szinte meglepetésszerűen vettük a hirt, hogy városunkban a mindinkább terjedő járványok miatt az elemi iskolákban meg kellett a tanítást egyelőre két hétre szakítani; a határidő elteltével, azaz e hó 11-én ismét kibolták és más uton is tudomására juttatták az érdekelteknek, hogy az iskolák, további intézkedésig ismét két hétig zárva tartatnak.

És ez, mintha csak a múlt évi dolgot akarnók megismételni, közvetlen a vizsgák előtt, tehát a legkritikusabb időben történik, a mikor a tanerőknek éppen úgy, mint a tanítványoknak fokozottabb szorgalommal kellene a vizsgákra előkészülniök.

Távol álljon tőlünk, hogy ezért kipróbált, derék tanerőinket akarók felelősségre vonni, mert ez már teljesen nem az ő akaratuktól függ. És hogy mégis, nemcsak szükségességnek, de kötelességünknek is tartjuk e kérdést szellőztetni, annak egyszerű és mindenki által könnyen megérthető oka az, mert nem nézhetjük tovább bünsözni a városunk közegészségügyi és köztisztasági állapotait; mert keresnünk kell azon okokat, melyek e városban, mely természetes fekvésénél és védett állapotánál fogva mintegy önként kínálkozik klimatikus gyógyhelyül, mégis a járványos betegségek egész hosszu, szinte következetes láncolatát vonják maguk után.

Tény, hogy az országban most szerteszét grasszálnak a járványos betegségek; Szombathelyen és Aradon nagyobb pusztításokat is okoztak a lakosság soraiban; de bocsanatot kérünk; ez nem vigasztalás reánk nézve és még kevésbé lehet ok arra, hogy a terjedést nálunk összetett kezekkel, közönyösen nézzük; és ha készséggel elismerjük, hogy egy a megyei tisztí főorvos dr Lengyel József, valamint a többi hatósági orvosok is mindent megtesznek, hogy a járványok terjedését a megyében úgy, mint a városban legjobb tudásuk szerint meggátolják, mégis minden igyekezetük meddő marad, a míg ebben az illetékes hatóságok kötelességük szerint a legerélyesebben segítségükre nem sietnek.

Mert a járványok terjedését csak úgy és akkor lehet hatha-

tósan meggátolni, ha mindenekelőtt eltüntetjük, gyökerében kirtjuk az okokat, melyek az okozat előidézői: tehát ha első sorban minden gondunkat, minden törekvésünket, a város közegészségügyi és köztisztasági dolgaira fordítjuk. És sajnos éppen ezen a téren találjuk meg a legnagyobb mulasztásokat; eziránt látjuk megnyilvánulni az összes hivatott tényezők legkegyetlenebb közönyét.

Ha már a múlt hó végén be kellett szüntetni az elemi iskolai tanítást, miként történhetett meg, hogy a községi iskola falai között, tehát a járvány egyik fészkeben háborítlanul tovább folyt a kiseddóvoda és a tanonciskola tanítása? Hiszen a tanonciskolát nem is volna szabad azokban a tantermekben megtartani, a hova a jövő nemzedéknek legkisebb, leggyöngébb és a betegségek iránt legfogékonyabb apró képviselői, az óvodás, elemi iskolás gyermekek járnak.

Az iparostanoncok a meghatározott napokon munkájuk felbeszakításával egyenesen a műhelyekből járnak a tanonciskolába; megmosakodni, ruhát váltani még fizikai idejük sem lehet, mert hiszen a munkaadójuk sem engedi munkájukat a meghatározott idő előtt felbeszakítani. Könnyen elképzelhető tehát, hogy öntudatlanul is mennyi fertőző anyagot cipelnek be, a különböző szakokban és műhelyekben foglalkoztatott tanoncok a számukra fentartott tantermekbe, melyekbe aztán másnap az apró gyermekcsereg bevonul.

Az ilyen csekélysegekre alig gondol nálunk valaki; mert minden időnk, minden gondolkodásunkat lenyűgözik: a helyi undorító politika, a kínáló szencziók, a kicsinyes pletykák, melyek még talán a bacillusoknál is veszedelmesebben terjesztik társadalmunkban a fertőző járványokat.

Hogy a „Malomárok“ és a „Vargapatak“ büzös és büzhödő undok mocsaraimilyen dögleletes levegőt terjesztenek, hogy az utcák tisztátalansága, az udvarokban néha hétszámra felgyülemelő szemét milyen kártékonyan veszélyeztetik lakosságunk közegészségügyét, erre már igazán feleslegesnek tartjuk a szót pazarolni...

De hát mit és mire várunk még?

Nem elégséges az elemi iskolák hetekre való bezárása, éppen a vizsgák idején, nem elegendők az orvosok jelentései, hogy ebből a tétlenségből, rideg közönyből végre radikális cselekvésre felocsudjunk? Vagy azt várjuk, hogy a járványok megtizedeljék a jövő nemzedékét és a koporsók sokasága ébresszen óvintézkedésre?

Nem! Itt gyorsan és radikálisan kell cselekedni és hatóságoknak a társadalommal összefogva minden erőből mindent megtenni, hogyha már a bajnak elejét nem vehettük, legalább terjedésében meggátolhassuk mielőtt késő volna.

Nincs oly nagy áldozat, melyet meg ne kellene hozni nálunk az emberélet megmentéséért; nálunk a hol ma-holnap arra ébredünk, hogy nemcsak fogynak, de ha így tart, teljesen kipusztulunk!

Deréki Antal.

Andrássy kivándorlási törvényjavaslata.

Andrássy Gyula gróf, belügyminiszter a képviselőház szombati ülésén törvényjavaslatot terjesztett be a kivándorlásról, mely mint ő maga mondta, a nemzet vereszeségét lesz hivatva megakadályozni. A „Ház“ a rég várt javaslatot nagy örömmel fogadta és a minisztert zajosan megéljenzete. Minthogy ez a kérdés mélyen érinti a székelységet, nem tartjuk feleslegesnek, sőt egyenesen kötelességünk a beteresztett javaslattal érdemileg foglalkozni.

A kivándorlásnak nálunk ezer meg ezer oka van és ezek közül legelső, hogy a régebbi törvény elavult és a mai viszonyoknak egyáltalán nem felel meg; a kivándorlást nem szabályozza eléggé és nem ad kezünkre semmit, a mivel annak meggátolását foganatosíthatnók. A szocialis intézkedések és törvények egyik főkélléke, hogy medrét megszabhassuk, az utját szemünk és hatalmunk alól el ne téveszthessük. És minél teljesebb és világosabb az intézkedés, annál kötelezőbb, hogy a társadalom és a kormányzat összefogva, úgy építse ki állami, gazdasági és társadalmi életét, hogy azok az intézkedések idővel feleslegessé váljanak.

Kellő figyelemmel áttanulmányoztuk Andrássy miniszter javaslatát, mely nem lép fel azzal a pretenzióval, mintha a kivándorlás kérdését a végleges megoldás felé vezette volna; sőt egyik legnagyobb érdeme az, hogy ezt mint lehetlent meg sem kísérli, hanem igenis szabályozza a kivándorlást és e szabályozástól várható,

hogy a veszedelmeit és kárait erősen megszorítja, megelőzi, sokkal gyökeresebben mint az 1903. évi kivándorlási törvény, bár annak több intézkedését is kibővíti és megjavítva magában foglalja.

Az új javaslat gyökeresen belenyúl a baj orvoslásába, anélkül, hogy az egyéni szabadságot és emberi jogokat érzékenyen megsértené; de belenyúl úgy, hogy visszarántja azt, aki vesztébe akar rohanni és a körmére üt annak, a ki a maga hasznáért másokat akar a romlásba, a pusztulásba csábítani. A szabadság nem terjedhet odáig, hogy támogassuk a katonaszökevényeket mások rovására vagy a megszökést a természetes kötelességek elől, hogy azután az elhettelenek, nyomorultak itt maradjanak a hűtlenül elhagyott haza és társadalom nyakán. Látószemmel nem engedhetjük vesztükbe rohanni azokat, a kiktől előre tudjuk, hogy ott a tengeren túl vagy a külföldön nem képesek megfelelni a reájuk váró kötelességeknek, életbeli és munkabeli feltételeinek. Kivált a kiskorúak kivándorlásának nagyobb korlátozása éppoly jogos védekezése az államnak, mint a mily köteles megvédése a kiskorúaknak a pusztulás ellen. Közbe kell lépniük, sőt kötelességünk is közbelépni ott, a hol a kivándorlás csak lutri vagy hazárdjáték, sőt még annál is rosszabb: a nép kiszorolása, parasztfogdosás és éretlen gyerkőcök undok becsapása.

És ezen a ponton látszik az új törvényjavaslat a legerősebbnek lenni; eddig a legszigorubb és legéberebb figyelem sem tudta utját állani annak, hogy a legvakmerőbb embercsempészeti üzlet be ne hálózza országunkat. Az új törvény ebben nem ismer tréfát; a visszaélések felszékait, a meghatalmazottak és a kivándorlási-fióktelepek hivatalait bezárátja; vállalkozó csak Budapesten, magyar kikötőben vagy határszéli helyen állíthat engedélylyel irodát, külföldi pedig csak úgy köthet a maga külföldi irodájában magyar szállítási szerződést, ha törvényeinknek mindenben aláveti magát; de hogy ez ne maradjon csak papírra írott malszt, a legszigorubb büntetés kiszabásától sem riad vissza és a mit a régi törvény egyszerűen kinágásnak minősített, azt most büntetté fokozza, melylyel nem annyira a szerencsétlen elcsábítottak, hanem inkább a csábítók, a nyomorult, ravasz és embertelen üzérkedők ellen fordul.

A javaslat szocialis jelentősége tehát abban rejlik, hogy a néprétegek érdekét védi, a hitvány kivándorlási spekulánsok ellen; nem ölel fel lehetetlenségeket, hanem az eddigi tapasztalatokból levonható tanulságokat

használta fel alapul és ezt az életből merített törvényt, eleven közvetítőkkel tartja érintkezésben az élettel, hogy alkalmaztatásával hozzásimulhasson és vérkeringésbe juthasson a valódi élettel. Egyben felhívja a társadalom arra hivatott tényezőit, hogy munkájukkal vegyenek részt az ország életéből való orvoslásában. Másfelől pedig a törvényhozás érdeklődését is állandóan ébren tartja a kérdés iránt az által, hogy a kormány e javaslat szerint, minden fontosabb intézkedését tartozik bejelenteni a képviselőháznak, hogy ez véleményével hozzájárulhasson.

Az élet és az ember gondos megfigyelésével készítette a miniszter Andrássy Gyula gróf ezt a törvényjavaslatot, mely a valóság talajából nőtt ki és éppen ezért várhatunk tőle komoly eredményeket. — Mikor a nemzet ily nagyfokú vérvesszeségéről van szó, ahkor a bölcs államférfi azzal mutatja ki szívének melegét és okos átlátását, hogy nem panaszkodik, sópánkodik, hanem cselekszik komolyan és határozottan, mint az az orvos a ki tudja, hogy csak merész vágással mentheti meg betegét, tehát nem habozik, nem fél, nem retteg, hanem elevenbe vág és gyógyít.

És ilyen Andrássy Gyula gróf kivándorlási törvényjavaslata is.

A nőkérdés a költségvetési vitában.

A „Budapesti Hirlap” szombati számában írja: „A magyar képviselőház tegnapi ülésén sajtósági jelenetnek voltak tanúi a jelenlévők, Simkó József beszélt a nőkérdésről. A legkomolyabb és legjózanabb dolgokat mondta, a Ház pedig majdnem minden mondanál viharos derűtségben tört ki. Maga az elnök is kétségelést a képtelen módon furcsa helyzet hatása alatt figyelmeztette a szónokot beszéde befejezésére. A parlamenti tudósítókát nyilván a képviselőház kedve befolyásolta, mert az összes újságok úgy írtak a Simkó beszédéről, mint valami groteszk furcsaságról. Ez az egész dolog a parlamenti élet furcsa igazságtalanságai közül való, még pedig a legmúltatlanabbak közül. A ki a Ház naplójában elolvassa Simkó beszédét, nagyon készült, gondosan kidolgozott és igen okos beszédnek fogja találni. Nem volt éppen feminista beszéd, hanem melegsívű felszólalás társadalmi életünk egyik új fejleményének, a nőkérdésnek gondosabb kezelése érdekében. A ki komolyabban gondolkodik s nem siklik el a modern élet nehéz problémái fölött, éppenséggel nem fogja nevelésnek találni azokat a szavakat, amelyek Simkó a magyar nők, főleg az értelmiségi középosztály női érdekében mondott. A Simkó föllépésének az lehetett a baja, hogy egy nálunk még kelően meg nem érett kérdést vitt be a költségvetési vitába s a Házat nem a témához illő kedvben találta. Szívesen szolgálatunk igazságát a szerencsétlenül járt politikusként s azt hisszük, hogy azt a készütséget, azt a buzgalmat, a mit képviselőházi felszólalására parlamenti siker nélkül pazarolt, még áldásosan fogja a magyar nőkérdés megoldásánál érvényesíteni!”

Ha egy olyan komoly lap, mint a „B. H.” elismeri a tartott beszéd értékét, úgy nekünk kötelességünk azt olvasóinknak egész terjedelmében bemutatni, annál is inkább, mert Simkó József vármegyénk egyik kerületének képviselője és mint ilyen jogot tarthat arra, hogy választói, lapunk útján megismerjék beszédének tartalmát és megállapíthassák róla saját véleményüket. Ime a beszéd:

T. ház! A jelenkor nagyjelentőségű kérdései között egyik első helyet foglalja el a nőkérdés. És ez egészen természetes, mert nemcsak most, de a forrongó társadalom minden időszakában a nőnek nagy rész jutott ki a munkából, mert a család körében és azon kívül ő is kezében tartotta a népek, nemzetek és az egész emberiség jövő sorsát. Előrebocsátom, hogy a nő a férfival egyenlő lény általános emberi szempontból, de egyéniségére és hivatására nézve tőle eltérő, mert a természet az örök emberit a nőben másképpen jelenítette meg, mint a férfiban. A történelem tanulsága, s ujabban a tudomány vizsgálódásai arra a végeredményre vezettek, hogy a nőnek fizikai, valamint szellemi energiája a férfié mögött marad. A férfi egyénisége természetszerűen inkább neki biztosítja a vezető, a kutató, a törvényhozó tisztet. Ez azonban nem jelenti azt, a mint ma szeretik hangoztatni, hogy a férfi az abszolút erős nemet, a nő a gyenge nemet képviseli. Korántsem, mert a szellemi tulajdonságoknak egymáshoz való aránya a két nemnél más és más lévén, külön-külön alkotják a férfi és a nő egyéniségét. Ugy, hogy ezen lelki tulajdonságok más és más csoportulása végeredményében természetellenesnek igazolja, hogy a nő a nyilvános életben a férfival egyenlő vezető szerepet töltsön be.

Ezek után bizvást állíthatom, hogy az a nő, a ki a család köréből kilépve, bár fényesen állja meg helyét a nyilvános életben, mint kimagasló, számottevő tényező, úgy tekintendő, mint az általános szabály alól való kivétel. A modern kor a gépek korszaka. A gépies gyorsaság és érzéketlenség gondolata ott van minden cselekedetünkben, ott van harcainkban, itt van egyetlen nagyobb kultúrávárosunknak, a fővárosnak közviszonyaiban.

A modern élet komplikált voltának mind szigorubb követelményei, melyet a küzdő férfival szemben támaszt, mind nehezebb teszi a megélhetést és a családi élet oly alakulását, a melyben a nő, ki élettárs nélkül maradt, a régi patriárkális viszonyok között hely foglalhatott a közelálló családi körében. Ma már az egyedül álló nő kiszorul a családból, mert a mai mostoha viszonyok közt a család legközelebbi tagjának eltartása is emberfeletti küzdelmébe kerül a családfentartónak. Ugyan mi sors vár a nőre, a családfentartó halála után?

Mily küzdelem vár p. o. oly anyára, a kinek férje halála után csekély nyugdíjából, igen sokszor a nélkül tengődvé, 2—3, sőt több gyermek neveltetésének és tanításának emberfeletti erőfeszítését kell végigküzdenie. Mert most az anya lett a családfentartó. És kérdem t. Ház, vajjon méltányos-e az állam részéről ezt a vergődést hidegen nézni?

A művelt középosztály lányai pedig, a kiket komoly munkára nem neveltek, a kik nem választottak életpályát, mely nekik a megélhetést biztosítaná, vajjon minek néznek elébe? Annak, hogy vagyonos családok körében a házvezetőnői tisztet töltsék be, avagy a gyermekek mérsékelttel fizetett gondozói legyenek?

De vegyük most azokat a nőket, a kik igenis készültek pályára és ezt oklevéllel igazolni tudják, éppen

a tartózkodóbbakat, a jobbjézésűeket. Hányszor nyílik alkalmuk arra, hogy becsülettel szerzett ismereteiket úgy érvényesíthessék, hogy az életfentartás biztos alapjává legyen, fejletlen kultúrétünket tekintve?

Nagy tévedés volna a világszerte megindult nőmozgalmat divatos hóbortnak tekinteni. Ennek annál kevesebb alapja van, mert csak vaskényszerűség viheti a nőt arra, hogy konkurrenciát csináljon a férfival. Minden jobbjézésű nő maga is érzi azt, hogy ez visszas állapot, mert igazi helye a család. Ez az igazság vitán felül áll, de t. ház más az igazság és más a valóság. A valóság az, hogy éppen a magasabb lelki kultúrában élő nőnek a közt kell választania: diplomája legyen-e állás nélkül, magasabbrendű cseléd legyen-e idegenek körében, vagy pedig a biztos erkölcsi pusztulás elé nézzen e?

Azonban óvakodni kell a túlzásoktól, ama ferde irányzatoktól, melyeket a szociáldemokrácia és a feminizmus nevezete alatt üznek, mely szervezkedés a züllésre, fegyverkezés a bomlasztás céljából. Az önzés rut érzése uralkodik a szívekben; nem a mi az enyém, az a tied is, de a mi a tied, az is az enyém és az enyémhez nincsen jussod: ez az új jelige. Ilyen szomorú helyzettel szemben a családon kívül maradt, avagy a család körében élő, de a család fentartására utalt nőnek kenyérkereső pályát kell nyitni. Ez legyen a társadalom és állam első feladata.

És habár a társadalomnak különböző rétegei vannak, az elbánásnak a nővel szemben egyformának kell lennie. Legyen a nő a polgári, vagy a munkásosztály gyermeke, csakis anynyi és oly munkával szabad megterhelni, a mely se szervezetére, se női egyéniségére káros befolyással nincsen. Szabályozandó az ipari foglalkozási köre a nőnek, de egyben más pályaválasztása a női nemnek is körülírandó. Az már például egészen természetes, hogy tulhajtott formája volna a józan emancipációnak, ha a női főiskolákba minden megszorítás nélkül bocsátatnék be, mert ez egy lenne a dörességgel.

Nemkülönben az aktív politikai szereplése a nőnek (a választói jog élvezete) a nő részére nem eredményezne semmi üdvöset, mert legfeljebb a szavazatok számát megkettőznék és világosabbá tenné, hogy vezető, irányító szerepe a nőnek éppen egyéniségében rejli tulajdonságainál fogva átlagos értelemben ki van zárva. T. ház! Ezek után egy magasabb szempontból nézve a női kérdést, csak azzal fejezhetem be felszólalásomat, hogy mindnyájan az egy Istent hívők, a kik tartozunk bármely felekezethez, arra törekedjünk, hogy minden ténykedésünkkel oda hassunk, hogy emeljük fel újra a nőt arra a magas polcra, amelyre a kereszténység felemelte. Mert a nőnél első és főfeladat a helyes irányú vallásos és erkölcsös nevelés és csak ezek után a tanítás nyomán fakadó, nőiességének megfelelő magasabb fokú műveltség.

Ha így lesz, akkor bizonyosak lehetünk abban, hogy a nő megtanulva a szeretet nyelvét, dolgozni, küzdeni s egyben hallgatva tűrni is megtanul. A türelmes, vallásos anya pedig gyermekeit vallás-erkölcsösen

nevelve, megtanítja őket a hazaszeretetre és egyben ezzel megalapozza a nemzetnek, a magyar nemzetnek jövőjét. (Élénk éljen és taps. A szónokot számosan üdvözlük.)

KÜLÖNFÉLÉK.

BUGSU KIS HÁZUNKTÓL.

Írta: DR. NAGY GYÖRGY.

Elköltözünk ez öreg házból,
Szűkebbre kerül már a sor,
S e házzal, gyermekésem álma,
Te is világgá bujdosol.
Somoru füzed nem tanítgat
Több bus nótára engemet,
Dal nélkül olyan lesz a lelkem,
Mint ő, ha az ősz közeleg
S levelet lombot eltemet.

Gyönyörű álmokat álmodtam
Ez ócska, vén fedél alatt,
Mikor még nem sebezte kedvem
A gond, a betevő falat.
S ha később a világot járva
Egy percre haza engedett,
Felolvadt a szívem jajja,
Ha rája sugarat vetett
Az édes otthoni meleg.

Ugy érzem e költözéskor
Én itt felejték valamit,
A gyermekek boldogságát,
A gyermekálmok dalait.
S mikor utolszor visszaneztek,
Koporsót látok ház helyett,
Kezembe hajta forró főmet
„Isten Hozzád”-ot tördelek
S sirató könnyem megered.

— **Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága** tegnap e hó 13-án d. e. 9 órakor tartotta ülését a vármegyeház kistermében Ugron Ákos főispán előkötletével, mely csaknem delután fél 2 óráig eltartott; ez okból nem hozhatunk már részletes tudósítást, hanem lapunk vasárnapi számában számolunk be róla. Azt azonban szükségesnek tartjuk az érdekeltek miatt, most is köztudomásra hozni, hogy a tisztí főorvos jelentése kapcsán, a városban és megyében uralkodó járványok terjedésének meggátolására indítványt tett, hogy az összes elemi iskolákban, ugyancsak az iparostanonciskolákban az évszázó vizsgák már e hó végéig, az állami polgári leányiskolában pedig még pünkösd előtt megtartassanak. Ugron Zoltán és Dániel Lajos felszólalásai és a tanfelügyelő hozzájárulása után, az indítványt egyhangulag elfogadták.

— **Miniszeri köszönet.** A vallás és közoktatásügyi miniszter az „Udvarhelyvármegyei általános népnevelési egyesülethez” a következő leiratot intézte: Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjének f. évi április 11-én 607. sz. a. kelt jelentéséből örömmel értesültem, hogy az Egyesület az udvarhelymegyei elemi iskolák között a szegény sorsu gyermekek apróbb tanszereinek beszerzésére 1900. év óta folyó évig összesen 3800 koronát adományozott. Nagy örömmre szolgál, midőn az Egyesületnek a népoktatás érdekében tanúsított ezen nagylelkű hazafias áldozatkészségeért őszinte elismerésemet és köszönetemet nyilvánítom!

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a „Malom-árok”-ban tenyésztett kitünő bacillustelepek, legközelebb a városházán, a legtöbbit igérőknek el fogják nyilvánosan árvereztetni;

Munkonyvek
dusválasztékban kaphatók: Betegeh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

mondják, hogy a „Séta-teret“ legközelebb „Cserebogár-teret“ fogják elnevezni;

mondják, hogy a „Tóutcán“ csolnakázó és halastavat akarnak létesíteni;

mondják, hogy városunkban legközelebb „városrendezési“ tanfolyamot nyitnak;

mondják, hogy a „malomgát“ most úgy megkötik, hogy biztosan megáll, míg ismét el nem szakad;

mondják, hogy az elemi iskolai tanítókat, a járvány miatt kénytelenek leszünk a közeli községek iskoláiban elhelyezni;

mondják, hogy legközelebb a „Varga-patakot“ is kitisztítják és szabályozzák;

mondják, hogy a fürdőévd beálltával Udvarhely és Homoródfürdő között társaskösi járatot rendeznek be.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **A „Székely Társaság“** vasárnap e hó 17-én a vármegyeháza kistermében délután 3 órakor ülést tart, melyre miután igen fontos tárgysorozata lesz, a társaság tagjait és az érdeklődő közönséget is ezután meghívja az elnökség. A névre szóló meghívók már a napokban szétküldetnek.

— **Színészeti ügyek.** Az első erdélyi színi kerület városainak kiküldöttei hétfőn e hó 11-én tartották Marosvásárhelyen gyűlésüket Bernády marosvásárhelyi polgármester elnökelete alatt. Az ülésen városunkat Gotthárd János polgármester képviselte; kivüle részt vett az ülésen gróf Festetich Andor, a vidéki színészet országos felügyelője, Hevess Béla színigazgató, Krémer Sándor szathmári színigazgató és Somogyi N. hírlapíró; a két utóbbi a kerület elnyeréséért folyamodott. Az ülés elhatározta, hogy a kerületre rövid lejáratu pályázatot hirdet, melyben a pályázóktól, illetve a nyertestől 5000 korona kauciót kíván; a kerületet egy évi próbaidő elteltével három évre töltik be. Hevess Béla kijelentette, hogy június hó 11-én megkezdí itt a szokott tavaszi szezont, melyen a fővárosi színházak több nagyhatásu ujdonságát szándékozik bemutatni, azonban Tordára már az előrehaladt idény miatt nem mehet. A bizottság ezért 50 koronáig megbírságot, a mi elég méltatlan dolog mert a magyar színészetnek sajnos úgy is még nagy küzdelmet kell folytatni a megélhetésért.

— **Járványos betegségek.** A gyermekek sorában mindinkább terjedő járványos betegségek miatt, az e hó 11-ére tervezett tanítás megkezdését ujjolag e hó 25-iki terminussal elhalasztották.

— **Vizbefut.** Albert Mihály, szombatfalvi 14 éves fiu, hétfőn reggel munkáját végezve, elment a Küküllőn levő egyik tutajra mosakodni. Lehajlás közben valószínűleg megszedült, belefordult a sebes árba, a hol csakhamar el is merült és a vízbe fult. Mint értesülünk, holttestét még ez ideig nem találták meg.

— **„A napraforgó“** című énekes népszimnűvet, melyet városunk műkedvelői is háromszor egymásután adtak elő a tél folyamán, szép si-

kerrel, vasárnap a budai szinkörben felelevenítették, a hol a zsfolt ház zajos tetszéssel fogadta.

— **Halálozás.** Burnáz Márka élete 25-ik évében e hó 11-én délben jobb létre szenderült; hült tetemeit e hó 13-án délután fél 3 órakor kísérték örök nyugalomra, gyászoló rokonsága és nagyszámu közönség részvétele mellett. Nyugodjék békével.

— **Bartók emlékünnepe.** A székelyudvarhelyi református egyházközség és a ref. kollegium május hó 17-én d. e. 10 órakor a piactéri ref. templomban néhai Dr Bartók György emlékezetére kegyeletes ünnepélyt rendeznek. Ezen ünnepélyre minden érdeklődőt szívesen lát a rendező bizottság.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter Antal Jakab kir. ipari segédfelügyelőt Segesvárt, a IX. fizetési osztály 3-ik fokzatába, a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök, Kaáli Nagy József sepsiszentgyörgyi lakost (Dr Nagy György öccsét) állami végrehajtóvá a szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóságához, ideiglenes minőségben nevezte ki.

— **Hymnus táblák küldése.** Az új népoktatási törvényből kifolyólag a Hymnus szövegét és zenéjét feltüntető falitáblákat és Magyarország címerét az iskoláknak a tanfelügyelő megküldette.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** pénteken e hó 15-én 3 órakor saját hivatalos helyiségében, Széchényi tér 23. szám II. emelet teljes ülést tart.

— **Rovargyűjtő** Betegh Pál könyvkereskedésében 1 korona 50 fillér.

— **Püspökünk bérmautja.** Majláth Gusztáv gróf, erdélyi püspök szombaton érkezett Segesvárra, hol a vasúti állomásnál Beldi László egyházi főgondnok és az egyházi tanács fogadta. Vasárnap a püspök a bér-málást végezte és délben a hatóságok tisztelgését fogadta, mely után diszebed volt. A püspök hétfőn délután utazott vissza székelyére.

— **Az I. és II. negyedévi adó** folyó hó 15-én esedékes. A II. negyedtet addig kamatmentesen lehet befizetni. Azontul a hatóság végrehajtja és a kamaton kívül, a behajtási illetéket is fizetni kell.

— **Elhalt tanító.** A süköi református gyülekezetnek gyásza van. A szorgalmas és jól képzett tanító, a buzgó és szeretve tisztelt énekvezér Olasz Domokos e hó 10-én, virágos májusi vasárnap reggelén jobb létre szenderült és bevégezvén küzdelmes földi életét, ebből a szép világból még szebb és boldogabb hazába költözött. Ez év március hó 15-én még ott állott a süköi hazafias szép ünnepély rendezőségének élén, de akkori szereplése hatyudala volt. A nehéz kor ágyba döntötte, honnan többé nem is kelt föl. Az Istent oly meghatóan dicsérő énekvezér büvös ajka örökre elnémult és a szorgalmas, minag jókedvű tanító, a ki csaknem négy évtizeden át taposta a rögös tanítói pályát, most a hosszú ut után pihenni tért, végső nyugalomba lépett. Koporsójára nemcsak özvegye és gyermekei, hanem tanítványai — mint szellemi gyermekei

— és az egész gyülekezet hálás könnyeket hullattak. Mint tanító szüntelen tanult és a haladók táborában küzdött. Legyen áldott emlékezet!

— **Konfirmációi Emlék.** A *De meter* Dénes homoródkarácsonfalvi unitárius pap szerkesztésében megjelent gazdag tartalmu *Konfirmációi Emlék* kapható *Betegh Pál* könyvkiadónál Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz.

— **A „Székely Dalegylet“** f. hó 24-én d. u. 3 órakor tartja ez évi rendes közgyűlését a róm. kath. fiuiskola helyiségében, a melyre az érdeklődők ezuton is tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Tisztújítás. Itt említjük meg, hogy a Dalegylet táncal egybekötött séta hangversenyét jövő hó 8-án pünkösöd másodnapján tartja meg.

— **E hó 15-én** reggel 6 óratól déli 12 óráig a helybeli katonaság a Szarkakónél harcászati lögyakorlatot tart. Ez idő alatt arra jární veszélyes és hatóságilag is tiltva van.

— **A Szeke-fürdő műkedvelő ifjusága** május 17-én az elhagyott árva gyermekek javára táncvigalommal egybekötött műkedvelői előadást rendez. Színre kerül: Kisfaludy Károly „Pártütők“ című 3 felvonásos vígjátéka, melyre a n. é. közönséget ezuton is tisztelettel meghívjuk. Belépő-díj I—III. sor 1-20 K, IV—IV. sor 1 K, állóhely 50 f. deákjegy 40 f. Kezdeté este 7 órakor. Felülfizetéseket a nemes cél érdekében köszönettel fogadunk.

— **A nagyszabeni tanítóképző-intézet** I-ső osztályába a következő 1908—9. tanévre felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leányiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a föl vétel. A fölvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idei első félévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy benlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Benlakási havidíj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A föl vétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályra szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehető olyanok is, akik kisededővónói oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a gimnázium 6 osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot szívesen küld az igazgatóság.

— **Aki nem hirdet.** Az az ember — írja az „Annandale Observer“ nevű amerikai lap — aki nem hirdet soha, olyan, mint az az ember akinek nincs otthona. Egyikről sem tudja senki, hogy hol lehet megta-

lálni. Aki nem hirdet, önző magának való ember; akinek nincs otthona, mindig mogorva, mélabus. Amaz nélkülözi az üzlet legsarkalatosabb elvét s a saját sírját ássa meg; emez az árnyékát kergeti reggeltől estig, örökös békétlenségben. Mind a kettő dörén eljättsza az idejét, paragon heverteti képességeit. Aki nem hirdet, okvetlenül megbánja, mint ahogy a hajléktalan is mások könyörületére van utalva s kárának mind a kettő maga az oka.

— **Könyvkötő tanulónak** felvezsz egy jóra való fiut azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhely.

— **Uj liszt- és füszerüzlet.** Székelyudvarhely, Kossuth-utca 2. sz. alatt (Flórián-ház) Fábíán József helybeli műmalomtulajdonos uj liszt- és füszerüzletet nyitott. Erre vonatkozó tájékoztató hirdetése lapunk jövő számában jelenik meg, a melyre most felhívjuk a t. közönség szíves figyelmét.

— **Növénygyűjtő csak 80 fillér** Betegh Pál könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás.

Szerkesztői üzenetek.

Czirmes B. urnak Székelykeresztur. Szerfelett csodálkozunk azon a tapintatlanságon, de mondhatnók rosszakaratu ferdítésen is, melylyel Ön a vármegyében levő helyi újságokat és könyvkereskedő urakat az „Ellenzék“ hétfői számában ki-méltetlenül megvádolja. A védelmet teljesen feleslegesnek találjuk, különösen ebben az esetben, mikor sem a szerző, sem a kiadó nem küldte be művét lapunkhoz, sem a könyvkereskedésünkhöz; ismeretlen munkáról, bármilyen jeles szerzőtől származzék és bármilyen kitűnő is a munka, ismertést vagy bírálatot írni nemcsak lehetetlenség, de még csak nem is tisztesség. A mi már most a dolog másik oldalát illeti, feltételezünk anynyi emlékezőtehetséget a tanár urnál, hogy nem felejtette el, miszerint lapunk szerkesztőjével, a cikknek egy helyi lapban és a kolozsvári „Ellenzékben“ való közlése előtt telefonon értekezett, de mert a cikk beküldését már későn és akkor jelezte, mikor lapunk legközelebbi száma kéz-irattal megtelt, abban történt megállapodás közöttünk, hogy azt mégis ide küldi és épen a mai esütörtöki számunkban fogjuk leközzölni. De nem küldte be, mert nem volt már türelme bevárni, hogy a nevént nyomtatásban megláthassa. Így fest az igazság a maga meztelenségében, és ezt nem tanácsos elferdíteni, mert az odiuma annak fejére száll, a ki azt nem egyenesen méri...

Különben Dörner ur érdemeit mi mindenkör elismertük, honoráltuk és könyvét ép olyan méltánnyalással bíráltuk volna — ha beküldi, mint a milyen készséggel eddig mindig rendelkezésére állottunk; és ezt ö bizonyosan jobban is tudja mint a tanár nr, a ki csak úgy vaktában vagdal-kozik.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhely.

**Magyar államvasutak.
Nyári menetrend.**
Érvényes 1908 évi május hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	állomások	I-II.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	730
1121	112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Püspökladány	403	117
—	218	é Debreczen	220	1040
348	211	é Nagyvárad	239	1104
827	533	é Kolozsvár	1150	559
—	937	é Dás	—	309
1016	726	é Aranyosgyéres	930	348
1048	755	é Torda	832	313
1044	750	é Székelykocsárd	900	307
453	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1143	831	é Tövis	812	157
—	980	é Gyulafehérvár	700	1244
—	403	é Arad	1227	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradonáté	1225	605
404	1000	i Arad	438	225
1056	747	i Gyulafehérvár	910	850
1206	838	i Tövis	812	157
1239	905	é Küküllőszög	735	1253
302	911	i Küküllőszög Parajd é	648	1238
902	223	é Parajd Szováta és Korond furdók	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszeben	445	731
300	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz. udvarhely é	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz. udvarhely	531	849
441	1239	é Székelykeresztúr	430	815
606	155	é Székelyudvarhely i Homoród, Székely, Gergely- és Solymossy-féle Sösfurdók	305	700
632	135	é Földvár Előpatak-furdó i	313	637
712	209	é Brassó	245	546
1200	219	é Brassó	112	332
111	331	é Predeal	800	915
805	920	é Bukarest	159	633
841	305	i Brassó-Kézdivásárhely-Bereczk	1241	505
1008	430	é Sepsiszentgyörgy	1033	245
1249	705	é Kézdivásárhely	952	154
134	759	é Kézdiszentkereszt, Vénus-ásványvíz-forrás, kőbányák, lenmagolaj készítés	905	1257
225	856	é Bereczk	1205	425
1085	500	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	1113	346
1114	610	é Málnás-furdó	1033	321
1143	658	é Tusnádfurdó	903	223
1242	831	é Csikszereda	824	151
115	900	é Mádéfalva	520	—
336	306	i Gyimes	—	1002
346	340	é Palanca	755	150
200	946	i Mádéfalva	500	1020
440	1230	é Gyergyószentmiklós	—	—

Uj magyar lemezek! Legujabb
Scala felvételek!

Grammofon hanglemez
kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia“ kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala“ lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhely ::
Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K -- f.

A „Scala“ lemezek a legjobbak.

úgy hat »AZ ÜZLET«
minden egyes száma.
Mutatványszámot ingyen
küld a kiadóhivatal: Bu-
dapest, V. Percel Mór-u. 4.

Iszik, mint a viziló az a finom itatós papiros, melyet **Betegh Pál** könyvkereskedésében nagy választékban kapunk. Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan elintézzük.

Batthyány-tér 11. sz. a. emeleti három szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló szép, modern lakás 1908. május 24-étől ugyanazon ház földszinti bolthelyisége pedig azonnal bérbevehető Gyertyánffy Gábertől.

Ényképészeti

szárazlemez, kartonok, előhívó és rögzítő-furdók — különösen amatőrök részére a legjobb minőségben kaphatók
BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
Székelyudvarhelyt.
Rigler József Ede fotoipari osztályának elárúsítása, Adria védjeggyel.

Korcsmabérbeadás.

Petek község tulajdonát képező korcsmaházat f hó 28-án d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen

folyó évi június 15-től kezdődő három évre bérbeadom. Az árverési feltételek a körjegyzőnél és nálam megtekinthetők.
Petek, 1908. május 11.

Nagy János,
k. főbíró.

Kitünő főzött ECET

nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható
OSIA BALÁZS
ecetgyárában Székelyudvarhelyt.
Petőfi-utca (ezelőtt Gígány-utca) 22. sz. alatt.
Jó minőségű honi gyártmány!

Vizsgai íráshoz

ürlapok igen csinos kivitelben, finom magyar papirosra nyomtatva, o o ugyszintén o o elemi iskolai bizonyítvány szintén a legjobb meritelt papirosra kapható:

BETEGH PÁL

könyv-, papir-, író- és rajzszekereskedésben Székelyudvarhelyt.

Nyomatott Betegh Pál könyvnyomatató intézetében Székelyudvarhelyt 1908.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

OKMÁNY-, IRÓ-FOGALMI PAPIR

a legjobb minőségben kapható:

BETEGH PÁL

könyv- és papírneműek gyári raktárában

Székelyudvarhelyt
Kossuth Lajos-utca 31 sz.

Mintákat és árjegyzékeket bárhova bérmentve : : küld. : :

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Értesítés.

Nagyabecsiült megrendelőinket és általában a közönséget tisztelettel értesítjük, hogy Kossuth utcai telepünk leégése után üzletünket ideiglenesen a **Gergely-féle sösfurdón folytatjuk.** — Gyári helyiségünk a baromfi-piac-téren már épülőfélben van s rövid idő alatt ott rendezkedünk be. Addig is a n. é. község bizalmát és jóindulatu támogatását kérjük.

Burghardt Gyula és Társa.

első székelyudvarhelyi műasztalos gyára.

VAN, de soká nem lesz

ilyen olcsó ár!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25. sz. alatt WEISZ ÁRMEN UTÓDA butorraktáros özszes készletét — átköltözés miatt — eddig nem létezett olcsó áron azonnal eladja.

Kiadó malom.

Telen-nyáron lehet örölni. Két-kövi patakmalom, teljesen új felszereléssel ellátva. Molnárt keresek, esetleg jártas molnárlégényt, ki értsen a molnársághoz. Levélbeni megkeresésben forduljanak a címhez. — Pályázni lehet május végéig és a többet ígérőnek kiadatik.

András Péter,
róm.kath. plébános
Karácsonyfalva, u. p. Oktánd.

Nagyérdemű közönség!

Van szerencsém tudomására hozni, hogy e'önyösem ismert 12 éves

műasztalos üzletemet

Székelyudvarhelyt, Kőkereszt-tér 6. szám alá teljesen ujonnan felszerelve, újra visszahelyeztem. — Készíték e szakba vágó mindennemű asztalos munkákat egyszerűtől a legszebb műkivitelig, magánterv vagy bármilyen ismert és modern ízlés szerint, bármilyen fanemekből. — Régi megrendelőim! legyen szaban kérni az ismételt bizalmat és ajánlásukat. Legfőbb törekvésem az, hogy e szakma terén, minden fokozott igény mellett azt valósítsam meg, mit bizalommal és meglepéssel várhatnak. — Teljes tisztelettel

VIZY FLÓRIS

:: MŰASZTALOS. ::

Egy tanuló 1-2 közép iskolás :: felvétetik ::

Szám 524—1908. k. i. Homoród járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye homoródi járásában nyugdíjazás folytán megüresedett **kisbacsoni körjegyzői állásra**, mely alá Kisbaczon, Magyarhermány és Bibarczfalva községek tartoznak, pályázatot hirdetek. — J a v a d a l m a z á s :

1. Törzsfizetés 1600 korona. — 2. Iroda általány 100 korona. — 3. Lakbér 300 korona. — 4. Iroda szolgálja és levélhordó fizetés 130 korona. — 5. Iroda fűtési illetmény 80 korona. — 6. Ügykörébe tartozó magánmunkálatok után szedhető díjak. — 7. Fuvarés napidíjak szabályrendeletileg megállapítva.

Felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeket hozzám **május hó 22 én délután 4 óráig** nyujtsák be.

A választást 23-án délelőtt 10 órakor Kisbaczon község házában fogom megtartani.

Oklánd, 1908. évi május hó 9-én.

Szabady Tivadar, főszolgabíró.